NÁRODNÍ MUZEUM

City Nature Challenge 2019: Praha

Jedná se o soutěžní projekt, ve kterém města spolu soupeří o co největší počet pozorování přírodní rozmanitosti na svém území. Hlavním cílem je ukázat, že navzdory obecně přijímaným názorům je příroda ve městech opravdu bohatá. K tomu, aby to bylo možné, je zapotřebí co největší počet lidí, kteří se do této výzvy zapojí a kteří budou ve dnech 26. – 29. dubna 2019 zaznamenávat pozorované rostliny a živočichy ve svém okolí, a to buď v parku, nebo třeba jen okolo svého bydliště. Díky moderní době již není zapotřebí vše překreslovat do zápisníku, jako to dělal například Charles Darwin. K zaznamenání nám slouží mobilní aplikace, kterou jsme pro tento účel vybrali a přeložili do češtiny. Jmenuje se iNaturalist. Je to opravdu snadné a zvládne to úplně kdokoliv bez sebemenšího přírodovědeckého vzdělání. Aplikace je totiž natolik inteligentní, že sama rozpozná, o jaký druh rostliny nebo zvířete se jedná. V roce 2019 je do výzvy přihlášeno přes 160 měst z celého světa!

Samotný projekt vznikl v roce 2016 v USA a koordinačně ho zaštítili dvě instituce. Jsou jimi Natural History Museum v Los Angeles a California academy of Science v San Franciscu. První ročník byl tak logicky soubojem pouze mezi těmito dvěma městy, která soutěž brala jako zábavu a možnost soupeření mezi sebou. V rámci osmidenního konání bylo zaznamenáno přes 20 tisíc pozorování a díky zpětné vazbě více než tisíci účastníků se informace o této výzvě rychle rozšířila do dalších měst USA. Druhý ročník se konal v roce 2017 a bylo to již napříč Spojenými státy, kdy se do výzvy zapojilo hned 16 měst. Tentokrát se zúčastnilo na 4 tisíce účastníků a bylo zaznamenáno přes 175 tisíc pozorování. V roce 2018 bylo rozhodnuto, že se tato soutěž rozšíří do celého světa. Díky Národnímu muzeu a jeho iniciativě se podařilo přihlásit Prahu do dalšího klání, a tak jsme mohli být hrdými účastníky prvního mezinárodního kola. Nebyli jsme v tom sami. K nám se tehdy připojilo několik institucí v Praze, kterým se tato výzva líbila. Šlo o Agenturu ochrany přírody a krajiny (AOPK), Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, portál BioLib.cz, Lesy hl. m. Prahy, Českou společnost pro ochranu netopýrů (ČESON), DDM hl. m. Prahy a Toulcův dvůr. Vzhledem k menším průtahům a komplikacím s překlady a českým názvoslovím jsme se rozhodli, že rok 2018 budeme považovat za „nultý“ ročník i s ohledem na nutnost vyzkoušení celé infrastruktury. Tohoto ročníků se nakonec zúčastnilo na 68 měst z celého světa od Tokya přes Kuala Lumpur, Londýn, Prahu až po Vancouver nebo Buenos Aires. Zúčastnilo se přes 17 tisíc účastníků a bylo zaznamenáno více než 441 tisíc pozorování. Praha obsadila v tomto ročníku krásné 38. místo s více než 1 600 pozorování a nechali jsme za sebou taková města jako například Řím nebo Rio de Janeiro. V rámci nadcházejícího ročníku 2019 jsme oslovili další instituce a snaha podílet se na tomto projektu zaujala například i Zoo Praha, National Geographic Česko nebo samotný magistrát hlavního města Prahy.

Pro účely pražské výzvy jsme vytvořili i webové stránky https://www.citynaturechallenge.cz/ a FB stránky. Jak bylo zmíněno, pro sběr pozorování jsme zvolili jako hlavní aplikaci iNaturalist, která je od roku 2014 pod záštitou California academy of Science v San Franciscu. Její obrovskou výhodou je, že umí rozpoznat objekt pozorování pouze z fotografie

a navrhnout tak uživateli, jaký druh rostliny či živočicha mohl najít. Jedinou podmínkou je, že po instalaci (která je zdarma jak pro iOS tak Android) je nutné vytvoření uživatelského profilu. V momentě, kdy dojde k zaznamenání pozorování (tzn. objekt je vyfocen přes mobilní aplikaci a jsou mu automaticky přiřazena GPS data), pokusí se uživatel daný druh určit. Určit jméno pozorované rostliny nebo živočicha může buď uživatel sám, nebo tak učiní pomocí návrhů samotné aplikace. Aby pozorování mohlo být platné a započtené do celkového počtu za dané město, musí mít hodnotu tzv. výzkumného stupně. Není to nic složitého. Díky obrovské komunitě uživatelů této aplikace dochází k nepřetržité verifikaci napříč městy a státy. V praxi to vypadá tak, že jakmile uložíte pozorování, do pár minut vám někdo toto pozorování buď potvrdí (tedy souhlasí s vaším určením) anebo vám navrhne jiný název pro daný druh rostliny nebo živočicha. Jakmile alespoň 2 ze 3 uživatelů souhlasí s vaším názvem, tak dané pozorování dostává onen zmíněný výzkumný stupeň. Komunita iNaturalist má značnou výhodu v tom, že má stovky odborných pracovníků (biologů a botaniků) z celého světa, kteří jí pomáhají udržovat vysokou odbornou úroveň všech pozorování. Navíc tato pozorování slouží i pro odborníky a využívají se jako data v odborných publikacích. Uživatel této aplikace se tak stává prodlouženýma rukama a očima všech odborných přírodovědců po celém světě.

Aplikace iNaturalist funguje po celý rok a je možno ji stále bezplatně používat. Nicméně pouze pozorování, která pomocí ní proběhnou ve dnech **26. – 29. 4. 2019** na území Prahy, mohou být započtena do soutěže. Pokud někdo nevlastní chytrý mobilní telefon, lze přírodu v Praze v dané dny pozorovat i klasickým digitálním fotoaparátem. V tomto případě stačí dané fotografie nahrát přes PC do založeného profilu na webových stránkách iNaturalist a přiřadit GPS souřadnice. V loňském roce jsme zkoušeli mimo soutěž i zaznamenávat pozorování pomocí aplikace AOPK, která se nazývá BioLog. Tato aplikace však není tak uživatelsky příjemná a má spoustu jiných limitů, kvůli kterým není pro danou soutěž vhodná. Data z ní se však dají vložit manuálně i do iNaturalist a opačně a stane se tak i v letošním roce.

Podle mého názoru má daný projekt smysl zejména proto, že jde o fantastické využití moderních technologií k tomu, abychom zvýšili zájem lidí o přírodu ve svém městě i mimo něj. Díky skvělé vlastnosti samostatného rozpoznávání dochází také k nenucenému vzdělávání jednotlivých pozorovatelů na základě tzv. školy hrou.

Myslím, že výzva City Nature Challenge má do budoucna ambici stát se pravidelnou událostí, na kterou budou lidé čekat a těšit se na ni. Díky přirozené soutěživosti se lidé naučí dívat se více kolem sebe a své pozorování porovnávat například se svými rodinnými příslušníky nebo kolegy. A co je důležité? Nepotřebují mít doktorát z biologie, aby poznali, jakou rostlinu či zvíře zrovna ve svém okolí viděli.

Zpracoval dne 10. 4. 2019

Ivo Macek
ředitel Přírodovědeckého muzea
Národní muzeum